

Chủ đề 2

GIỚI THIỆU SƠ LƯỢC MỘT SỐ HOẠ SĨ TIÊU BIỂU CỦA MỸ THUẬT THẾ GIỚI

Thời gian: 6 tiết (5, 1).

1. Hoạt động

Hoạt động 1: Tìm hiểu một số họa sĩ thời Phục hưng I-ta-li-a (Lê-ô-na đờ Vanh - xi, Mi-ken-lăng-giơ, Ra-pha-en)
Thời gian: 3 tiết

Thông tin cho hoạt động 1

1. Vài nét khái quát về mỹ thuật Phục hưng I-ta-li-a

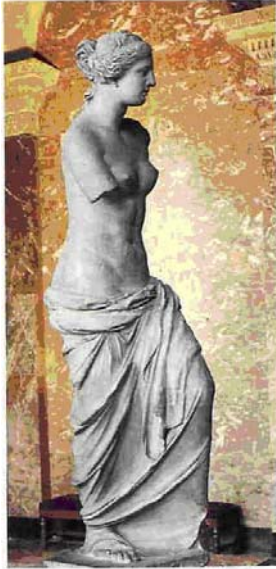
Ở châu Âu thế kỉ XI, những thành thị được hình thành đã phá vỡ các lãnh địa phong kiến, từ đó xuất hiện tầng lớp thị dân giàu có - đây là tiền thân của giai cấp tư sản. Tại I-ta-li-a, nhiều thành thị trung tâm ổn định về chính trị, phát triển về kinh tế, ... nhu cầu đời sống tinh thần được nâng cao, giai cấp tư sản muốn có một nền văn hoá chống lại giai cấp phong kiến, đó là nguyên nhân sự ra đời của văn hoá Phục hưng ở I-ta-li-a, sau lan sang một số nước ở châu Âu như: Pháp, Đức, ...

Phong trào mỹ thuật Phục hưng ở I-ta-li-a được khởi đầu vào cuối thế kỉ XIII bởi hai họa sĩ Xi-ma-bu-ê và Gi-ốt-tô, phong trào ra đời nhằm khôi phục và làm hưng thịnh lại nền văn hoá cổ đại Hi-Lạp, La-Mã (nền văn hoá đề cao giá trị vật chất và tinh thần của con người) mà thời Trung cổ đã huỷ hoại; đưa cái đẹp phục vụ cuộc sống con người, đồng thời nâng cao hơn trong hoàn cảnh mới để đạt tới sự mẫu mực, hoàn chỉnh.

Sang thế kỉ XIV đến giữa thế kỉ XV, phong trào mỹ thuật Phục hưng ở I-ta-li-a phát triển rực rỡ trên cơ sở những phát minh khoa học: tìm ra luật viễn cận, tìm ra chất liệu sơn dầu, ...

Các họa sĩ thời Phục hưng thường lấy đề tài tôn giáo để thể hiện cái đẹp, để diễn tả cuộc sống, diễn tả con người, họ không vẽ theo công thức gò bó như nghệ thuật Trung cổ (tranh thời Trung cổ mang tính trang trí hơn tính tạo hình, chỉ diễn tả không gian hai chiều nên không diễn tả được chiều sâu; hình dáng con người thường còm nhom, ốm yếu, ...) mà học hỏi cái đẹp từ thời Hy Lạp, La Mã, từ thiên nhiên. Các họa sĩ đưa không gian thâu thị vào tranh và áp dụng những luật vờn khối theo sáng tối, nhờ đó con người và thiên nhiên được diễn tả rất sâu về khối, tình cảm, y phục và bối cảnh, các qui luật về bố cục, màu sắc không gian, tỉ lệ, ánh sáng đến cách diễn tả đều đạt tới sự hoàn hảo.

Mỹ thuật Phục hưng I-ta-li-a đã sản sinh ra nhiều họa sĩ nổi tiếng có những cống hiến to lớn cho nền mỹ thuật thế giới, trong đó có ba họa sĩ tiêu biểu như Lê-ô-na đờ Vanh-xi, Mi-ken-lăng-giơ, Ra-pha-en.

Tượng Venuyts Mi-Lo (nghệ thuật Hy-lạp cổ)

Tranh Thánh (nghệ thuật Trung cổ)

2. Một số họa sĩ tiêu biểu thời Phục hưng I-ta-li-a

1.1. Họa sĩ Lê-ô-na đờ Vành-xi (Leonard de Vinci, 1452 - 1519)

Chân dung họa sĩ Lê-ô-na đờ Vành-xi (Ảnh)

Bữa ăn cuối cùng (Tranh tường) của họa sĩ Lê-ô-na đờ Vành-xi

Lê-ô-na đờ Vành-xi là một trong những nhân vật vĩ đại nhất của thời Phục hưng. Ông là họa sĩ thiên tài, đồng thời là nhà điêu khắc, kiến trúc sư, nhạc sĩ, nhà toán học, nhà triết học, bác học toàn năng. Ngoài ra, ông còn có những công trình lí luận về hội họa, giải phẫu tạo hình, luật viễn cận, quân sự, xây dựng, công nghệ và là người đầu tiên tìm ra “cái hộp tối” mở đầu cho kĩ nguyên nhiếp ảnh.

Ngay từ nhỏ, ông đã biểu lộ tư chất thông minh và lòng say mê học tập. Năm 14 tuổi, ông học vẽ tại xưởng của họa sĩ kiêm điêu khắc An-dờ-rê-a Vê-rô-ki-o. Do ảnh hưởng của thầy học, ông không chỉ học về hội họa và điêu khắc mà còn say mê cả toán học, cơ học, vật lí, thiên văn, địa chất, thực vật học, động vật học, giải phẫu và sinh lí người.

Trong tranh của ông, con người được diễn tả bằng sự phối hợp giữa giải phẫu và hình hoạ nên rất sống động, mẫu mực và gợi cảm.

Một số tác phẩm tiêu biểu: *La-giô-công-đơ (Mô-na-li-da)*, *Đức mẹ đồng trinh trong hang đá*, *Bữa ăn cuối cùng*, ...

Đức mẹ và chúa hài đồng
(tranh sơn dầu của Lê-o-na đờ Vành-xi)

1.2. Hoạ sĩ Mi-ken-lăng-giơ (Michel Ange; 1475 - 1564)

Chân dung họa sĩ Mi-ken-lăng-giơ (Kí hoạ)

Chúa tạo ra A-đam (trích đoạn tranh trên mái vòm nhà thờ Xích-xtin của Mi-ken-lăng-giơ)

Mi-ken-lăng-giơ là một trong những nhân vật vĩ đại nhất thời Phục hưng. Ông là nhà điêu khắc đồng thời là họa sĩ, kiến trúc sư và nhà thơ sáng tác nhiều bài thơ tình. Nghệ thuật của ông ảnh hưởng rất lớn đến người đương thời và các thế hệ sau này.

Mi-ken-lăng-giơ là một trong nhiều nghệ sĩ phản ánh những mâu thuẫn sâu sắc của thời đại qua các tác phẩm. Vẻ đẹp con người theo lí tưởng thẩm mỹ được thể hiện rõ trong tranh của ông.

Ông sáng tác nhiều tác phẩm và có nhiều công trình nổi tiếng: tượng trong nhà thờ thánh Đô-mơ-ni-cô ở Blô-nơ; tượng *Đa-vít*; trang trí vòm nhà thờ Xích-xtin; bức tranh tường đồ sộ *Sự phán xét cuối cùng* khổ 20 m x 10 m trên tường nhà thờ Xích-xtin, hai bức tranh tường ở nhà thờ Pô-lin-nơ ở Van-ti-căng, kiến trúc trụ sở làm việc Xanh-Pi-e-rơ, xây dựng nóc tròn nhà thờ Thánh Pi-e

Một số tác phẩm tiêu biểu: bức tượng *Pi-e-ta*, tượng *Đa-vít*, tượng *Môi-dơ*, tượng *Pi-e-ta*, bộ tranh tường ở nhà thờ Xích-xtin, ...

Môi-dơ (Tượng tròn, đá hoa cương của Mi-ken-lăng-giơ)

1.3. Hoạ sĩ Ra-pha-en (Raphael, 1483-1520)

dung hoạ sĩ Ra-pha-en (Ảnh)

Chân

Đức mẹ và chúa hài đồng (tranh sơn dầu của Ra-pha-en)

Ra-pha-en là hoạ sĩ nổi tiếng đồng thời là nhà điêu khắc và kiến trúc lỗi lạc của Ý, là con trai của hoạ sĩ Đgiô-va-nhi Xăng-ta. Cùng với Lê-ô-na đơ Vanh-xi và Mi-ken-lăng-giơ, Ra-pha-en là hiện thân của đỉnh cao nghệ thuật của thời Phục hưng, ông đã để lại cho thế giới nhiều tác phẩm và những bài học mẫu mực về bố cục và hình hoạ.

Ông nghiên cứu tỉ mỉ nghệ thuật Phục hưng và tổng hợp được những thành tựu nghệ thuật của lớp người đi trước, là người rất quan tâm tới sự thống nhất giữa không gian và hình tượng nhân vật, với sự phóng khoáng trong miêu tả các động tác và cách sắp xếp nhân

vật. Các bức tranh của ông có màu sắc tinh tế, trang nhã, có sự hài hoà, hoàn chỉnh và đầy sức sống trong mỗi đường nét, mỗi cử động của nhân vật. Nổi tiếng nhất trong các bức tranh của ông là hình tượng Đức Mẹ tràn trề sức sống thanh xuân, tươi mát, dịu hiền, thánh thiện, trong trắng; đó là hình ảnh về vẻ đẹp của con người toàn thiện, toàn mỹ.

Một số tác phẩm tiêu biểu: *Đức mẹ ở nhà thờ Xích-xtin, Đức mẹ đồng trinh và chúa Hài đồng, Trường học A-ten, ...*

Đức mẹ ở nhà thờ Xích -xtin (tranh sơn dầu) của Ra-pha-en

3. Tìm hiểu một số tác phẩm tiêu biểu thời kì Phục hưng I-ta-li-a

Chân dung La Giô-công-đơ (Tranh sơn dầu, 1503) của Lê-ô-na đờ Vành-xi

3.1. La-giô-công-đơ (Mô-na Li-da) (Tranh sơn dầu của Lê-ô-na đờ Vành-xi).

Bức tranh *La-giô-công-đơ* được hoạ sĩ vẽ trong bốn năm rờng. Đây là bức chân dung vẽ nửa người, lớn gần bằng người thật được diễn tả rất sống động, đầy sinh khí với

thế giới nội tâm phức tạp. Mô-na Li-da mặc chiếc áo màu sẫm, cổ mở tương đối rộng, hai bàn tay đặt hờ hững lên nhau ở phía trước, nét mặt hiền hậu, thông minh và nụ cười mỉm khó tả, nụ cười phảng phất dường như gợn sóng thoáng nhẹ trên mặt hồ, điểm vẽ xúc động mơ màng của tâm hồn, làm cho nhân vật trở nên sống động huyền bí. Nền tranh là phong cảnh bao la man mác với con đường, những lùm cây êm đềm, nhịp cầu nhỏ nhỏ, dòng nước uốn quanh,... không gian êm đềm đó đã tôn vẻ đẹp của nàng Mô-na Li-da lên, đồng thời như quyến luyến người đẹp, tạo nên một sự hài hoà tuyệt diệu giữa người và cảnh.

Đa-vít (Tượng đá cẩm thạch, 1501-1505) của Mi-ken-lăng-giơ

3.2. Đa-vít (Tượng đá cẩm thạch của Mi-ken-lăng-giơ)

Đây là pho tượng khổng lồ bằng đá cẩm thạch cao 5,5m. Mi-ken-lăng-giơ sáng tác tác phẩm này khi ông mới 26 tuổi, đề tài từ kinh thánh: “Cậu bé chăn cừu Đa-vít chiến thắng tên khổng lồ Gô-li-át”. Pho tượng là một bản tráng ca kêu gọi chiến đấu, ca ngợi sự đấu tranh và chiến thắng của con người tự tin ở sức mạnh bản thân, tự làm nên được chiến công vĩ đại không dựa vào sức mạnh siêu nhiên nào.

Toàn bộ pho tượng là nhân vật Đa-vít ở tư thế trước giờ giao chiến, từng bắp thịt nhỏ trên cơ thể Đa-vít cũng như cái nhìn quả cảm, xét đoán tình thế đều thể hiện được hình tượng người dũng sĩ đầy sức mạnh, có vẻ đẹp hùng dũng. Mọi tỉ lệ cơ thể của pho tượng đều là mẫu mực về giải phẫu cơ thể, thể hiện sự hoàn chỉnh giữa nội dung và hình thức trong một tác phẩm nghệ thuật.

Trường học A-ten (tranh sơn dầu) của Ra-pha-en

3.3. Trường học A-ten (Tranh sơn dầu của Ra-pha-en).

Trường học A-ten là bức bích họa lớn mô tả sự rực rỡ thời hoàng kim của lịch sử văn hóa nhân loại, đề cao tư tưởng triết học Hy Lạp. Bức tranh vẽ cuộc tranh luận về vũ trụ và tâm linh của các nhà hiền triết và bác học của thế giới cổ đại có quan niệm khác nhau về nhân sinh, về vũ trụ nhưng là những người đại diện cho trí tuệ của loài người. Ở diện sau của tranh, trên nền cao của một ngôi đền đồ sộ, lộng lẫy là hai nhân vật chính đang vừa đi vừa thảo luận, đó là Platông (tay chỉ lên trời, tượng trưng cho niềm tin nơi thượng đế) và Arixtôt (tay chỉ xuống đất, nơi cuộc sống diễn ra hàng ngày). Ở những bậc thang thấp hơn của diện trước là khối người rất đông các nhà khoa học, thiên văn, triết học, thánh giả ... những nhân vật nổi tiếng của thời Hy-lạp cổ đại. Bức tranh vẽ rất nhiều nhân vật nhưng vẫn gây được cảm giác thoáng đãng cho người xem.

Bức tranh *Trường học A-ten* đã giải quyết một cách hoàn hảo các yếu tố của hội họa như bố cục, hình họa, mục đích tư tưởng, ...

Bạn có thể tìm hiểu thêm thông tin này trong những tài liệu sau:

- Chu Quang Trứ, Phạm Thị Chính, Nguyễn Thái Lai - *Lược sử Mỹ thuật và Mỹ thuật học*, NXB Giáo dục, 1998.

- *Tuyển tập tác giả, tác phẩm Mĩ thuật Việt Nam và Thế giới* trong tủ sách nghệ thuật. NXB Kim Đồng phát hành.
- Nguyễn Quốc Toàn, Phạm Thị Chinh, Nguyễn Lăng Bình, *Mĩ thuật và phương pháp dạy học*-tập 3, NXB Giáo dục, năm 2001.

Nhiệm vụ

- Nhiệm vụ 1: Tìm hiểu vài nét khái quát mĩ thuật Phục hưng I-ta-li-

a.

- + Học cá nhân: Bạn đọc thông tin của hoạt động để tìm hiểu nguyên nhân ra đời của văn hoá mĩ thuật Phục hưng I-ta-li-a.
- Nhiệm vụ 2: Tìm hiểu thân thế, sự nghiệp của ba hoạ sĩ: Lê-ô -na đờ Vanh-xi, Mi-ken-lăng-giơ, Ra-pha-en.
 - + Học cá nhân: Bạn đọc thông tin của hoạt động để tìm hiểu thân thế, sự nghiệp của ba hoạ sĩ: Lê-ô -na đờ Vanh-xi, Mi-ken-lăng-giơ, Ra-pha-en.
 - + Hoạt động trên lớp; giáo viên trình bày nội dung, sinh viên ghi chép ý chính.

Đánh giá hoạt động 1

1. Bạn hãy nêu những hiểu biết của mình về nền văn hoá Hi Lạp, La Mã cổ đại, văn hoá thời Trung cổ và văn hoá Phục hưng I-ta-li-a?
2. Bạn hãy viết thông tin theo mẫu bảng dưới đây:

Số TT	Tên hoạ sĩ	Tác phẩm tiêu biểu	Hiểu biết của bạn về hoạ sĩ
1	<i>Hoạ sĩ Lê-o-na đờ Vanh - xi</i>		
2	<i>Hoạ sĩ Mi-ken-lăng-giơ</i>		
3	<i>Hoạ sĩ Ra-pha-en</i>		

Thông tin phản hồi cho hoạt động 1

1. (xem thông tin của hoạt động)
2. (xem thông tin của hoạt động)

Hoạt động 2: Tìm hiểu một số hoạ sĩ hiện đại tiêu biểu thế giới.

Thời gian: 3 tiết.

Thông tin cho hoạt động 2

1. *Hoạ sĩ Van-gốc (Vincent Van Gogh; 1853-1890)*